

Souhrnné výsledky konjunkturálního průzkumu v podnikové sféře

Český statistický úřad provedl v červenci 2009 celostátní konjunkturální průzkum názorů vedoucích pracovníků vybraných podniků z oblasti průmyslu, stavebnictví, obchodu a vybraných odvětví služeb. Tento průzkum byl zaměřen **jednak na hodnocení situace v hlavních oblastech podnikové ekonomiky v červenci a na krátkodobý výhled pro příští měsíce ve srovnání se situací, jak se jevila respondentům v období průzkumu.**

Průzkum se týkal 934 průmyslových podniků (tržby z průmyslové činnosti těchto podniků představují více než polovinu tržeb za průmyslové podniky celkem), ve stavebnictví 511 podniků, tento soubor pokrývá zhruba polovinu stavebních prací provedených podle dodavatelských smluv ve stavebnictví celkem, 341 podniků obchodu a 748 podniků vybraných odvětví služeb.

Odpovědi v dotaznících byly zpracovány váženě podle tržeb, (resp. objemu stavebních prací), otázky z oblasti pracovní problematiky váženě počtem zaměstnanců příslušné organizace¹⁾.

1. Konjunkturální průzkum v průmyslových podnicích

V **průmyslu** se v červenci hodnocení současné celkové **ekonomické situace** oproti červnu téměř nezměnilo. 15,8 % respondentů hodnotí svou ekonomickou situaci jako dobrou, 67,9 % jako uspokojivou a 16,3 % jako špatnou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla ekonomická situace uspokojivá u respondentů se 68,6 % tržeb. Jako špatnou označili svoji ekonomickou situaci respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu se 18,1 % tržeb. Jedná se zejména o některé podniky koksování a rafinerského zpracování ropy, oděvního průmyslu a výroby a zpracování druhotných surovin. Dobrá ekonomická situace byla u respondentů s 13,3 % tržeb ze zpracovatelského průmyslu.

Hodnocení **celkové poptávky** se mírně zvýšilo a zlepšilo se i hodnocení **zahraniční poptávky**. Úroveň **celkové poptávky** (knihy zakázek) považovali za uspokojivou respondenti se 54,9 % tržeb, respondenti s 1,7 % tržeb hodnotili úroveň celkové poptávky po své produkci jako vyšší a respondenti se 43,4 % tržeb jako nízkou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla úroveň celkové poptávky v období průzkumu hodnocena jako uspokojivá u respondentů s 51,2 % tržeb, jako nízká u respondentů se 46,9 % tržeb a vyšší poptávka byla u respondentů s 1,9 % tržeb.

Pro zahraniční odběratele dodává část svých výrobků zhruba 78 % z celkového počtu vybraných podniků. Z nich podniky se 55 % tržeb považovaly úroveň **zahraniční poptávky** za uspokojivou, podniky s 43,2 % tržeb za nízkou a jako vysokou označili poptávku zahraničních partnerů respondenti s 1,8 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu byla úroveň zahraniční poptávky považována za uspokojivou u respondentů s 51,4 % tržeb, u 46,6 % za nízkou a u 2 % za vysokou.

Výrobní činnost vzrostla u podniků s 20,5 % tržeb, poklesla u 29 % podniků a u podniků se 50,5 % tržeb byla výrobní činnost stabilizovaná. Ve zpracovatelském průmyslu se výrobní činnost zvýšila u respondentů se 22,7 % tržeb, snížení se týkalo podniků se 27,7 % a neměnnost podniků se 49,6 % tržeb.

Zásoby se podle mínění respondentů snížily. Stav **zásob hotových výrobků** považovali v období průzkumu respondenti se 75,3 % tržeb za normální v sezóně. Podniky se 14,3 % tržeb mají své zásoby vyšší a podniky s 10,4 % tržeb nízké. Stav **zásob surovin a materiálů** považují respondenti reprezentující 85,5 % tržeb za normální v sezóně.

Své **výrobní kapacity** využívali respondenti v průměru na 75,6 %. Podniky, jejichž tržby představují 18,6 % za celý soubor, využívaly své výrobní kapacity na 91 - 100 %, v rozsahu 81 - 90 % využívaly své výrobní kapacity podniky s 28,4 % tržeb. Využití výrobních kapacit ve zpracovatelském průmyslu se v červenci oproti nízké hodnotě v dubnu 2009 mírně zvýšilo a dosáhlo 75,5 %. Za hlavní **bariéry vyššího růstu výroby** považují respondenti reprezentující 70,5 % tržeb především nedostatečnou poptávku a respondenti s 9,8 % tržeb uvedli, že bariéry růstu produkce své firmy nemají.

1) Hodnocení je provedeno pomocí konjunkturálních sald, což je rozdíl mezi odpověďmi ve variantách zlepšení (růst) a zhoršení (pokles) vyjádřený v %

Konkurenční pozice na domácím trhu se u podniků s 78,2 % tržeb nezměnila, zlepšila se u podniků s 5 % tržeb a zhoršila se u 16,8 % podniků. U podniků, které vyvázejí do zahraničí, se u respondentů s 11,1 % tržeb zlepšila konkurenční pozice **na trzích Evropské unie**, pozice **na trzích v ostatních zemích** se zlepšila u respondentů s 1,1 % tržeb. Jako nezměněnou hodnotilo svoji pozici na trzích Evropské unie 80,1 % respondentů a v ostatních zemích respondenti s 91,8 % tržeb.

Očekávání celkové **ekonomické situace** pro období **příštích tří měsíců** jsou stejná jako v červnu, pro **příštích šest měsíců** jsou vyšší. Podle odpovědí v dotaznících by **celková ekonomická situace** měla v dalších třech měsících zůstat stabilizovaná u respondentů představujících 73,5 % tržeb. Zlepšení očekávají podniky s 10,9 % a zhoršení respondenti s 15,6 % tržeb. V průmyslu zpracovatelském se ekonomická situace zlepšit u 12 % respondentů, u 17 % se zhorší a beze změny zůstane u podniků se 71 % tržeb.

Pro příštích šest měsíců respondenti s 15,9 % tržeb očekávají zlepšení **ekonomické situace**, zhoršení se 12,1 % a respondenti představující 72 % tržeb se změnami úrovně ekonomické situace svého podniku neuvažují. Ve zpracovatelském průmyslu se ekonomická situace stabilizuje u respondentů představujících 69,5 % tržeb, ke zlepšení by mělo dojít u podniků se 17,3 % tržeb a ke zhoršení u podniků, které zahrnují 13,2 % tržeb za respondenty ze zpracovatelského průmyslu.

Celková poptávka (podle knihy zakázek) by se v **příštích třech měsících** ve srovnání se situací v období průzkumu neměla měnit u respondentů s 56,8 % tržeb, s oživením poptávky počítají respondenti s 19,5 % a se snížením respondenti se 23,7 %. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkové poptávky respondenti se 20 % tržeb, snížení očekává 25,3 % respondentů a neměnnost 54,7 % respondentů.

Celkový export by se měl zvýšit u respondentů s 25 % tržeb, s neměnností exportu počítají podniky, jejichž tržby činí 52,5 % za celý soubor a snížení exportu očekává 22,5 % respondentů. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkového exportu respondenti představující 27,8 % tržeb, pokles respondenti s 25 % tržeb a respondenti s 47,2 % tržeb se změnami exportu nepočítají.

Celkový dovoz by se měl v příštích třech měsících zvýšit u respondentů s 15,9 % tržeb za soubor podniků, které dovoz realizují, u respondentů se 59,8 % tržeb v této oblasti ke změnám nedojde a snížení dovozu předpokládají podniky s 24,3 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu očekává 17,7 % respondentů zvýšení dovozu, 27 % snížení a 55,3 % respondentů neočekává změny.

Své **výrobní kapacity vzhledem k zakázkám** považují pro příští měsíce za dostatečné respondenti s 55 % tržeb. Více než dostatečné výrobní kapacity by měly být u 44,5 % a nedostatečné u podniků s 0,5 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu jsou výrobní kapacity dostatečné u respondentů se 52,3 % tržeb, více než dostatečné u 47,1 % a nedostatečné u 0,6 % respondentů.

Pro příští tři měsíce jsou očekávání respondentů ohledně vývoje **výrobní činnosti i zaměstnanosti** příznivější než v červnu. Zvýšení **výrobní činnosti** očekávají respondenti představující 25,5 % tržeb, se snížením počítá 24,7 % respondentů a respondenti s 49,8 % tržeb se změnami svých výrobních aktivit nepočítají. V oblasti zpracovatelského průmyslu očekávají růst výroby respondenti představující 26,6 % tržeb, neměnný vývoj 46,5 % respondentů a pokles výroby 26,9 % respondentů. Na otázku **zajištěnosti výrobních programů** z hlediska časové perspektivy odpovídali respondenti diferencovaně, a to zejména v souvislosti s odvětvovým zaměřením jejich výrobních aktivit.

S poklesem **zaměstnanosti** počítají respondenti v příštích třech měsících proti situaci v období průzkumu se 40 % počtu zaměstnanců. Respondenti se 48,1 % počtu zaměstnanců se změnami v této oblasti nepočítají a růst předpokládají podniky s 11,9 % zaměstnanců. Obdobné tendence očekávají pro příští tři měsíce také respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu.

Ve srovnání se situací v období průzkumu by se měl **růst cen** průmyslových výrobků týkat 4,2 % tržeb. Se snížením cen uvažují respondenti u 11,7 % tržeb a s neměnností u 84,1 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu by se měly ceny zvýšit u 4,7 % tržeb, snížit u 11,1 % tržeb a 84,2 % tržeb zpracovatelského průmyslu by se cenové změny neměly týkat.

Co se týká **finanční situace** mělo v období průzkumu závazky po lhůtě splatnosti 26,6 % z celkového počtu podniků, které odpověděly (tržby těchto podniků představují 15,4 % tržeb za všechny vybrané podniky).

Schopnost podniků platit své závazky ve lhůtě splatnosti se v dalších třech měsících nezmění u 82,1 % počtu respondentů, u 4,5 % se zlepší a u 13,4 % se zhorší.

Úroveň **úvěrů** se bude vyvíjet podle názorů podniků diferencovaně. Se změnami v objemu úvěrů nepočítá 48,7 % počtu podniků, zvýšení úvěrů očekává 8,4 % a snížení 15,8 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 27,1 % počtu podniků.

Saldo **indikátoru důvěry v průmyslu** konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení celkové poptávky, zásoby hotových výrobků s opačných znaménkem a očekávaný vývoj výrobní činnosti) se celkově v červenci meziměsíčně po páté v řadě zvýšilo (o 2 body); je však o 25,7 bodu nižší než před rokem.

2. Konjunkturální průzkum ve stavebních podnicích

Ve **stavebních podnicích** se hodnocení současné ekonomické situace v červenci oproti minulému měsíci snížilo. V červenci hodnotilo 33,4 % respondentů svou **ekonomickou situaci** jako dobrou, 53,5 % jako uspokojivou a 13,1 % jako špatnou. **Stavební činnost** se zvýšila u podniků s 37 % objemu stavebních prací, k omezení stavební činnosti došlo u 15,5 % respondentů a u ostatních (s 47,5 % stavebních prací) ke změnám nedošlo.

Hodnocení současné **celkové poptávky** se také snížilo. Úroveň celkové poptávky po produkci svého podniku považovali v období průzkumu za uspokojivou respondenti s 66,6 % stavebních prací. V podnicích, jejichž objem výroby představuje 0,4 % stavebních prací, považovali jejich zástupci úroveň celkové poptávky za vyšší a s 33 % za nízkou.

Jako hlavní **bariéry růstu produkce** svého podniku označují respondenti nedostatečnou poptávku, respondenti představující 17,5 % stavebních prací bariéry růstu produkce nemají.

Očekávání vývoje **ekonomické situace** pro období **příštích tří i šesti měsíců** jsou vyšší než v červnu. **Celková ekonomická situace** by měla podle výsledků průzkumu zůstat v **příštích třech měsících** stabilizovaná u respondentů s 85,3 % objemu stavebních prací za všechny respondenty. Zlepšení své ekonomické situace předpokládají respondenti s 9,3 % stavebních prací a zhoršení s 5,4 %. **V příštích šesti měsících** by se měla ekonomická situace zlepšit u respondentů s 21,6 % výroby. Zhoršení své ekonomické situace signalizují pro příštích šest měsíců respondenti se 16,9 % výroby, ke změnám proti období průzkumu by nemělo dojít u 61,5 % respondentů.

Pro **příští tři měsíce** respondenti předpokládají mírné zpomalení vývoje **stavební činnosti** a neočekávají navýšení počtu **zaměstnanců**. **Stavební činnost** by se měla zvýšit u respondentů představujících 18 % stavebních prací. Ke snížení stavební činnosti by mělo dojít v tomto období u respondentů se 27,1 % stavebních prací a stabilizovaný vývoj předpokládají podniky se 54,9 % výroby za celý soubor. Co se týká očekávaného vývoje **zaměstnanosti** se stabilizací v této oblasti počítají respondenti se 69,2 % zaměstnanců za celý soubor. Zvýšení počtu zaměstnanců proti situaci v období průzkumu předpokládá 6 % respondentů a snížení 24,8 % respondentů.

Stavebníci vypovídali také o **kapacitním zajištění svého výrobního programu na příští měsíce**. Z celkového počtu odpovídajících podniků uvedlo 76,6 %, že jejich výrobní kapacity budou v příštích měsících vzhledem k zakázkám, objednávkám a probíhajícím jednáním dostatečné. Objem stavebních prací těchto podniků představuje 59,7 % stavebních prací. Nedostatečné výrobní kapacity bude mít 4,8 % počtu respondentů s podílem objemu stavebních prací 1,3 % a více než dostatečné kapacity by měly být u 18,6% počtu respondentů (objem jejich stavebních prací představuje 39 %).

V průměru by měla být dle odpovědí respondentů **stavební výroba zakázkově zajištěna** na zhruba 8,6 měsíců dopředu.

Růst **cen** předpokládají respondenti u 3,3 % své produkce, neměnnost u 82,1 % produkce a pokles prodejních cen očekávají respondenti u 14,6 % produkce.

Závazky po lhůtě splatnosti mělo 31,9 % počtu respondentů (objem stavebních prací těchto podniků představuje 22 % objemu za všechny respondenty).

Objem **úvěrů** se v příštích třech měsících nezmění podle výsledků průzkumu u 51,1 % počtu podniků, zvýšení úvěrů předpokládá 10,1 % a snížení 9 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 29,8 % počtu podniků.

Saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze dvou ukazatelů (hodnocení celkové poptávky a očekávaný vývoj zaměstnanosti v příštích třech měsících), se celkově meziměsíčně snížilo o 2 body a je o 35 bodů nižší než před rokem, kdy dosahovala nejvyšších hodnot.

3. Konjunkturální průzkum v obchodě

V odvětví **obchodu** se v červenci ve srovnání s červnem zlepšilo hodnocení současné ekonomické situace. Jako dobrou hodnotilo v červenci **ekonomickou situaci** svého podniku 38,1 % respondentů, 42,3 % jako odpovídající sezóně a 19,6 % jako špatnou. Zásoby se podle mínění respondentů v červenci zvýšily. Současný **stav zásob** hodnotilo 89,1 % respondentů jako odpovídající sezóně a vysoký stav zásob mělo 10,2 % respondentů.

Vyšší **požadavky na dodavatele** budou mít v příštích třech měsících respondenti s 15,9 % tržeb, stejné požadavky budou mít firmy se 76,9 % tržeb a se 7,2 % nižší. **Počet zaměstnanců** se v příštích třech měsících nezmění u 66,4 % respondentů, 20,6 % očekává růst a 13 % respondentů pokles. Stabilizované **ceny prodávaného zboží** předpokládají pro další tři měsíce respondenti s 87,8 % tržeb, 10,7 % předpokládá pokles a 1,5 % respondentů očekává růst.

Očekávání vývoje **ekonomické situace** pro období příštích **tří i šesti měsíců** jsou nižší než v červnu. Z názoru respondentů na vývoj **ekonomické situace** podniku očekávaný v příštích šesti měsících vyplývá, že podniky se 37,6 % tržeb očekávají zlepšení své ekonomické situace, s 55,5 % žádné změny nepředpokládají a 6,9 % podniků očekává zhoršení.

Saldo indikátoru důvěry, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení ekonomické situace, stav zásob s opačným znaménkem a očekávaný vývoj ekonomické situace) se v červenci oproti červnu nezměnilo a v meziročním srovnání je o 18 bodů nižší než v červenci 2008.

4. Konjunkturální průzkum ve vybraných odvětvích služeb

Ve **vybraných odvětvích služeb** se podle respondentů v červenci ve srovnání s červnem mírně snížilo hodnocení současné **ekonomické situace**. Ve vybraných odvětvích služeb hodnotilo svoji současnou **ekonomickou situaci** 39,5 % respondentů jako dobrou, 55,4 % respondentů ji hodnotilo jako odpovídající sezóně a 5,1 % jako špatnou.

Hodnocení **poptávky** se zvýšilo, stejně jako její očekávání pro **příští tři měsíce**. Růst **poptávky** (knihy zakázek) po produkci podniku očekává 18,1 % respondentů, neměnný vývoj předpokládá 75,3 % respondentů a 6,6 % pokles. Neměnnost ve vývoji **cen** očekává 93,6 % respondentů, růst cen 2,3 % respondentů a 4,1 % pokles. Pokles počtu **zaměstnanců** očekává 22,4 % respondentů, neměnnost 65,7 % a růst počtu zaměstnanců 11,9 % respondentů. Očekávání **ekonomické situace** jsou pro období **příštích tří i šesti měsíců** vyšší než v červnu.

Saldo indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb (je průměr tří sezónně očištěných ukazatelů - hodnocení ekonomické situace, hodnocení poptávky a očekávaná poptávka) se oproti minulému měsíci zvýšilo o 1,7 bodu a je o 26,3 bodu nižší než před rokem.